

НАРОДЕНЪ ТЕАТЪРЪ

ПРИНЦЕСА ТУРАНДОТЪ

ТРАГИКОМИЧЕСКА ПРИКАЗКА ВЪ 5 ДЕЙСТВИЯ (7 КАРТИНИ)

отъ ШИЛЕРЪ (ПО ГОЦИ)

ПРЕВЕЛЪ Д. ШИШМАНОВЪ

МУЗИКА ОТЪ БУЗОНИ

ПОСТАНОВКА
НА ГЛАВНИЯ РЕЖИСЬОРЪ
И. ОСИПОВЪ

ДЕКОРИ ОТЪ ХУДОЖНИКА ИВАНЪ МИЛЕВЪ

(III ДЕЙСТВИЕ I КАРТИНА И ЗАВЕСАТА —
ОТЪ ХУДОЖНИКА ИВАНЪ ПЕНКОВЪ)

КОСТЮМИ ОТЪ СЖЩИТЪ ХУДОЖНИЦИ

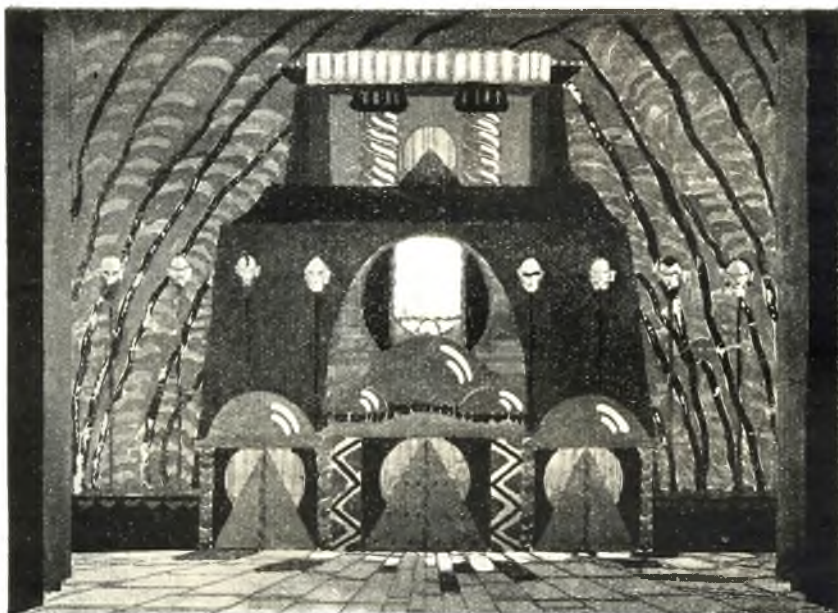
ДИРИГЕНТЪ Д-РЪ К. ТОДОРОВЪ

Л И Ц А

АЛТОУМЪ, легендаренъ императоръ на Китай . . .	Гено Кировъ
ТУРАНДОТЪ, негова дъщеря	М. Кръстева
АДЕЛМА, татарска принцеса, робиня на Турандотъ	М. Стаматова
ЗЕЛИМА, друга робиня на Турандотъ	Л. Филипова
СКИРИНА, майка на Зелима	М. Хлѣбарова
БАРАКЪ, мжжъ на Скирина, бившъ велможа и въз- питателъ на Калафъ, принцъ на Астраханъ . . .	Н. Икономовъ <i>Ив. Димовъ</i> Вл. Грандафиловъ
КАЛАФЪ	Ст. Савовъ
ТИМУРЪ, прогоненъ царъ на Астраханъ.	Ст. Кожухаровъ
ИСМАИЛЪ, съпжтникъ на Самаркандския принцъ	Ив. Димовъ
ТАРТАЛИЯ, министъръ	Ю. Сейковъ
ПАНТАЛОНЕ, канцлеръ	П. Атанасовъ
ТРУФАЛДИНЪ, надзирателъ на евнуситѣ	К. Кисимовъ
БРИГЕЛА, комендантъ на стражата	Зл. Кашеровъ

МЖДРЕЦИ НА ДВОРЕЦА

РОБИ, РОБИНИ

ДЕЙСТВИЕ

ПРЕДЪ ВРАТАТА НА ПЕКИНГЪ
(ИВ. МИЛЕВЪ)

ШИЛЕРЪ И ПРИКАЗКАТА НА ГОЦИ

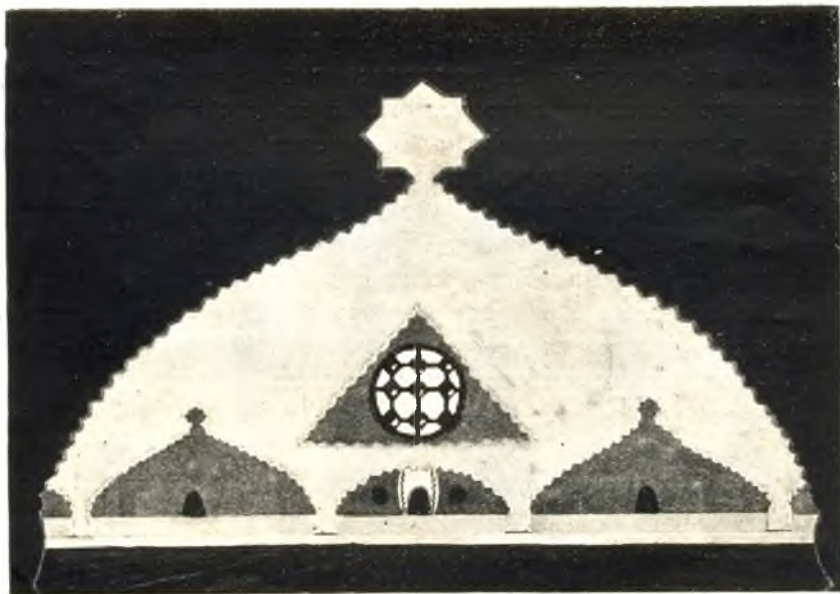
Карло Гоци (1720-1806), авторъ на знаменититѣ на времето си Fiabe (приказни комедии), е една отъ голѣмитѣ фигури на италианската литература. Съвременникъ и съперникъ на Голдони, той отхвърля неговия натурализъмъ, и въ своитѣ фантастични комедии разкрива чароветѣ на едно ново драматическо творчество. Заслугата му се състои въ оригиналността, съ която пръвъ изнася на сцената традиционнитѣ маски на италианската *Commedia dell'Arte* — Тарталия, Труфалдинъ, Бригела, Панталоне — типични образи на италианския народенъ хуморъ, които се явяватъ въ всѣка негова пиеса, и които образуватъ контрастъ съ общото драматическо съдържание. Въ своитѣ италиански писма Гете е особено възхитенъ отъ тоя контрастъ.

„Турандотъ“ е една отъ най-известнитѣ комедии на Гоци. Смѣсането на комизма съ драматизма предава на всички пиеси на Гоци, както и на „Турандотъ“ още една характерна особеностъ. На сцената ставатъ страшни събития: зрительтъ вижда отръзани глави на безразсѣдно влюбени принцове; сжщата участъ очаква и героя на пиесата, принцъ Калафъ; редица нещастия сж сполетѣли родителитѣ му; нещастенъ е и бащата на Турандотъ; нещастна е и робинята Аделма, разпнната между любовта къмъ

Калафъ и положението си на неволница. Ето цѣлото дѣйствиe ще се превърне въ трагедия . . . и все пакъ, въ всичко което става, се чувствува нѣкаква странна безгрижностъ, лекота на тона, който съсрѣдоточава всичкото внимание въ игрословията и загадките. За тая цѣль Гоци пренася действието въ фантастична китайска обстановка и придава на всичко приказно-източень характеръ.

Шилеръ внася въ пиесата сжществени измѣнения. Тя спечелва откъмъ езикъ и поетическа сила, откъмъ драматизъмъ и обрисовка на характеритѣ, като отъ пиеса въ стила на *Commedia dell'Arte* се превръща въ жива и трескава драма на страсти и общочовѣшка душа. „Комедията на Гоци — пише той — е замислена доста умно, но не ѝ достига жизненостъ и поезия. Действащитѣ лица приличатъ на марионетки; една педантична неподвижностъ се чувствува въ цѣлото произведение, и това е което трѣбва да се очисти отъ нея“. Преобразена чрезъ мощното художествено чувство на Шилера, „Турандотъ“ придобива свежата и романтична фееричностъ, тѣй изкусно набелѣзана отъ Гоци, но която новото време би искало да почувствува по-непосрѣдствено.

Образътъ на Турандотъ е разработенъ отъ Шилера съ голѣма любовъ и обкръженъ съ повече поезия и жизнена правда, отколкото у Гоци. Нейната неотразима хубостъ и гордъ умъ привличатъ всички сърца — неумолимата ѝ жестокостъ я прави

III ДЕЙСТВИЕ
II КАРТИНА

ПЛОЩАДЪ ПРЕДЪ ДВОРЕЦ
(ИВ. МИЛЕВЪ)

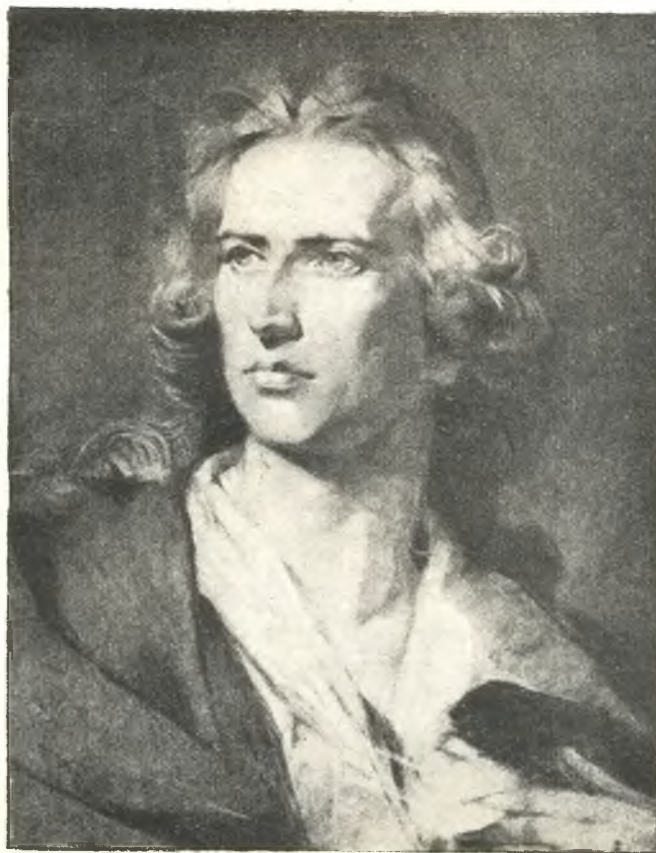
чудовище въ очитѣ на ония, които не сж заслѣпени отъ любовь къмъ нея. Тя е обзета отъ едно чувство и една страсть — да бжде свободна и вѣчно да празнува победата на своя умъ, да бжде вѣчно съ своето превъзходство надъ хората. Принцъ Калафъ, избѣгалъ отъ своето разорено отечество и привлѣченъ отъ мълвата за нейната хубость, иска да я види. При пръвъ погледъ той

III ДЕЙСТВИЕ
I КАРТИНА

СТЯ ВЪ ДВОРЕЦА
(ИВ. ПЕНКОВЪ)

е омагьосанъ и влюбенъ. [Решенъ да изпита сждбата си, той отхвърля съветитѣ на придворнитѣ да не приема жестокото условие за разгатване на загаткитѣ ѝ. Но и Турандотъ е обхваната отъ необяснимо чувство; въ гордото ѝ сърце се пробужда любовьта, и тя напразно иска да удържи мжчната победа на собствената си слабостъ. Нейнитѣ загатки сж разгатнати. Принцъ Калафъ тържествува. Но тя иска ново състезание. Жестокостъта ѝ се разпалва още по-силно, защото, борейки се съ любимия човѣкъ, тя се бори и срѣщу себе си. Най-сетне силата на неизвестнитѣ обстоятелства я надвива — тя е принудена да се признае победена, послушала властния зовъ на сърцето, покорено отъ могщия духъ на любовьта.

ШИЛЕРЪ

ПОСТАНОВКИТЪ НА „ПРИНЦЕСА ТУРАНДОТЪ“

Следъ войната „Принцеса Турандотъ“ отново завладѣва сцената. Онова, което примамва съвременния режисьоръ къмъ нея, сж сценичните възможности, които открива.

Непоставени въ точна етнографска или историческа рамка — фигури и маски представятъ открито поле за свободни театрални инвенции; линии, багри — ето безкрайната област за фантазията на художника, за изненадитѣ и радоститѣ, които носи декоративното творчество; темпъ на движенията, на жестоветѣ, характеръ на позата — сами по себе си тѣ вече изтъкватъ сценичната ритмика като единъ отъ сжщественитѣ елементи на пиесата.

Съ всички тѣзи елементи „Принцеса Турандотъ“ открива възможностъ за оня синтетиченъ театъръ, за който говори Таировъ: като пѣстроцвѣтна джга, да обединява всички изкуства

— и словото, и музиката, и живописята, и танцът. Театърът, който връща на сцената — в неговата първична стихия — актьорът, утвърждавайки неговата игра като единствен закон и критерий на театъра.

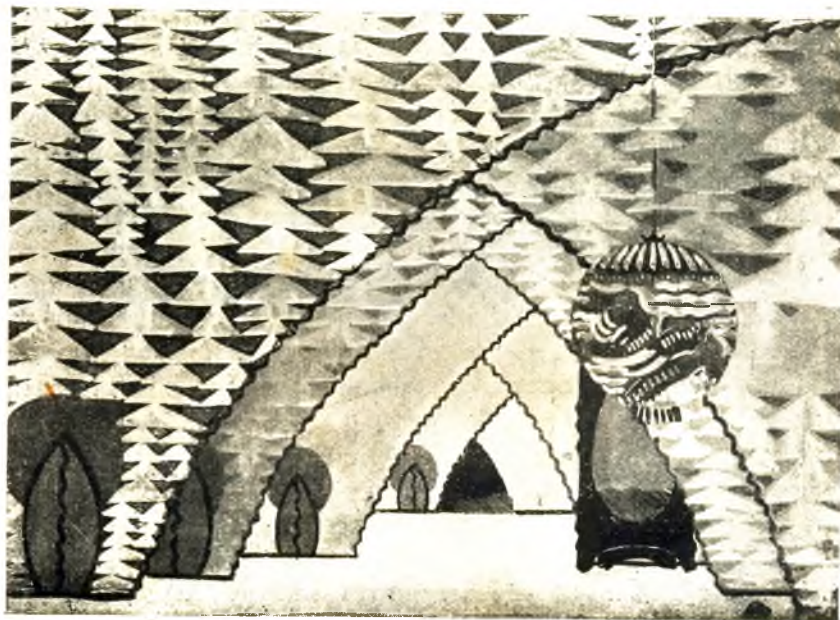
Райнхард възобновява в Deutsches Theater старата приказка на Гоци по обработка на Карл Фолмюлер — автор на мистерията „Чудото“. Успехът, който постановката на „Чудото“ донесе на Райнхарда в Европа и Америка, го навеждат на мисълта, че сцената открива за режисьора нова и богата област — импровизацията. Фолмюлер преработва приказката на Гоци за „жестоката китайска принцеса“ в духа на сръдновековната импровизационна комедия и дава на Райнхарда материал, от който той построява една весела клоунада, пълна с комически измислици, лукави пародии, — които не позволяват на артистите да попадат в сериозен тежък тон, и които постоянно напомнят на публиката, че всичко е шега, „представление“. Райнхард направи от „Турандот“ скъпоценност от хумор, багри и патос. Той привлича към сътрудничество и именития — тогава още „страшен“ модернист — Бузони, чиято музика с своите странно-нѣжни, прозрачни звуци и екзотични хармонии въвежда зрителя в царството на блъноветъ. Бузони даде на Райнхардовата постановка она ритъм, по който, като по вълни, се носи пъстрата, въздушна ладия на приказката. Достиженията на Райнхарда бѣха от такава величина, че „Турандот“ прие неговото име. Съ нея той наложи своето влияние върху цѣлия немски и европейски театър и „Турандот“, десет години след постановката в Deutsches Theater, обикаля голѣмитъ европейски сцени.

Вахтангов в третата студия на Московския художествен театър прави новъ и още по-смѣлъ опитъ съ „Турандот“. Изтъквайки ритмичната задача, той не се стѣснява да разкъсва завесата на блънътъ, в който е унесен зрительтъ, и да го връща ненадейно върху стола на който седи — да му показва, че това което вижда на сцената не е Китай, а кулиси, че принцъ Калафъ не е никакъвъ принцъ, а познатиятъ актьоръ, че всичко, което става е лъжа, но лъжа толкозъ красива, че зрительтъ, изтръгнатъ за минута от нея, отново, съ още по-голѣма жажда иска да се продължи.

Вълнитъ на радостъ отъ представянето на „Турандот“ в Германия и Русия се прелѣха и към Франция — щомъ Жакъ Копо постави в авангардния Парижки театър Vieux Colombier преработката на Жакъ Жакъ Оливие. „Последното представление на Vieux Colombier, пише театралния критикъ на La Nouvelle Revue Française, Морисъ Боасаръ, ме очарова. Азъ бѣхъ възхитенъ че единъ писателъ и драматургъ е ималъ идеята да ни пред-

стави пиеса отъ този италиански театъръ — живъ, забавенъ, живописенъ, въ който смѣхътъ подава така сърдечно ржка на поезията и въображението“. Критикътъ взема поводъ отъ „Принцеса Турандотъ“, за да възстане срѣщу всичко което се играло презъ последнитѣ петдесетъ години въ Франция, което не е „театъръ“, а „проповѣдь“, което не е „изкуство“, а „поука“.

Народния театъръ дава „Принцеса Турандотъ“ по преработката на Шилера. Съобразявайки се съ своитѣ артистически сили и сценични възможности, той гони разрешението на задачата, която поставя пиесата, до единъ по-близъкъ предѣлъ — отвждъ който у насъ е още рано и мжно да се отиде.

IV ДЕЙСТВИЕ
II КАРТИНА

СТЯ ВЪ ДВОРЕЦА
(ИВ. МИЛЕВЪ)

Цена 5 лева